

AVRUPA BİRLİĞİ VE ÇALIŞANLAR

Aydınlık Dergisi, 26 Aralık 1999

Yıldırım Koç

Bakış Gazetesi'nin 20 Aralık 1999 günlü sayısında şu değerlendirme yer alıyor:

"Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olacak aday ülkeler arasına alınmasının yol açtığı yükümlülükler bir çok kesim gibi emek hareketine de önemli etkileri olacak. Bunun olumsuz yönleri olacağı gibi olumlu yönleri de var. Özellikle de örgütlenme ve toplu sözleşme açısından, ILO kararlarını uygulamakta yavaş davranan Türkiye'nin, altına imza attığı Avrupa Sözleşmesi'nin 11. maddesi ile Avrupa Sosyal Şartı sendikal hareketi olumlu yönden etkileyeceklerin başında geliyor. Türkiye'nin çekince koyduğu 5. ve 6. madde hemen öne çıkıyor."

Avrupa Birliği'ne aday üye statüsüne geçirilmek, Türkiye'de yolsuzlukların bir parça azalmasına ve kapitalizmin mantığına göre biraz daha "rasyonel" bir işleyişe geçilmesine katkıda bulunacaktır. Ancak sendikal hak ve özgürlükler açısından en ufak bir olumsuzluktan söz edilemez.

Bakış Gazetesi'nde adı geçen belgeler, Avrupa Birliği'nin değil, Türkiye'nin 50 yıldır üyesi bulunduğu Avrupa Konseyi'nindir. Avrupa Konseyi'nin 1950 yılında kabul ettiği İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Konusundaki Avrupa Sözleşmesi (Madde 11) ve 1961 yılında kabul ettiği Avrupa Sosyal Şartı (İkinci Bölüm, M. 5 ve 6) Avrupa Birliği açısından bağlayıcı metinler değildir.

Bu yanlışlık, Avrupa kurumlarını yeterince bilmemekten kaynaklanmaktadır. Avrupa Konseyi (Council of Europe), Türkiye'nin zaten üyesi bulunduğu bir örgüttür. Bakış Gazetesi'nin gönderme yaptığı metinler, bu örgütündür.

Avrupa Birliği'nin "Konsey" adıyla bir organı vardır. Bu organa bazen Bakanlar Konseyi veya Avrupa Birliği Konseyi ("Council of the European Union) adı verilmektedir. Bu organ, her ülkenin dışişleri bakanları veya ele alınacak konuyla ilgili bakanlarından oluşur. Avrupa Birliği'nin yasama organıdır. Avrupa Birliği ülkeleri için bağlayıcı olan Yönetmelikler ("Regulation") ve Yönergeler ("Directives") bu organ tarafından kabul edilir.

Avrupa Birliği'nin bir de 1974 yılından beri işleyen Avrupa Konseyi ("European Council") adıyla bir başka organı vardır. İngilizceleri farklı olmasına karşın, Türkçelerinin aynı olması, bu **organın**, Türkiye'nin de üyesi bulunduğu **örgüt** ("Council of Europe") ile karışmasına neden olmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye devletlerin devlet ve hükümet başkanları ve diğer bazı temsilcileri ile, Avrupa Birliği'nin yürütme organı durumundaki Avrupa Komisyonu Başkanı altı ayda bir bir araya gelir ve bu zirve toplantılarında genel bazı politikaları belirler ("Avrupa Konseyi" "European Council"). **Avrupa Birliği'nin bir organı olan Avrupa Konseyi** ("European Council") ile **ayrı bir örgüt olan Avrupa Konseyi** ("Council of Europe") arasında hiçbir ilişki yoktur.

Avrupa Toplulukları Antlaşmasınının 137(6). maddesi, Avrupa Birliği Konseyi'nin sendikalaşma hakkı veya grev hakkı konusunda yönergeler çıkarmasını engellemektedir. 9 Aralık 1989 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi tarafından onaylanan ve Avrupa Konseyi'nin ("Council of Europe") Avrupa Sosyal Şartı'ndan (1961) tamamiyle farklı olan Avrupa Topluluğu Sosyal Şartı ise Türkiye'nin onayladığı ILO Sözleşmelerinde yer alandan çok daha geri haklar içermektedir. Bu belgenin hayata geçirilmesi için Avrupa Komisyonu 29.11.1989 tarihinde bir eylem programı kabul etmiştir. Ancak AT Sosyal Şartı da, bu eylem programı da hukuki bağlayıcılığı olmayan niyet açıklaması niteliğindedir.

Avrupa Birliği ülkelerinde ücretler, iş güvencesi, sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev gibi alanlardaki ıleri haklar, Avrupa Birliği müktesebatından değil, ilgili ülkelerin ulusal mevzuatlarından kaynaklanmaktadır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne adaylık süreci ile uyum sağlaması gereken Avrupa Birliği müktesebatında işçi hakları açısından yalnızca kadın-erkek eşitliği, işçi sağlığı ve iş güvenliği ve danışma organı niteliğindeki işletme konseylerine ilişkin düzenlemeler vardır.